

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 27.2.2008
KOM(2008) 122 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDET**

Europas finanssystem: Anpassning till förändringar

Kommissionens bidrag till Europeiska rådet

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Europas finanssystem: Anpassning till förändringar

Kommissionens bidrag till Europeiska rådet

(Text av betydelse för EES)

INLEDNING

Europeiska rådets vårmöte hålls vid en tidpunkt, då svårigheter i den internationella finanssektorn fortfarande drabbar hela systemet. Med globalisering och realtidslänkar mellan finansmarknaderna, påverkar problem i en världsdel snabbt andra. Den senaste tidens händelser har påverkat internationella banker, multinationella företag och individer, som börjar drabbas av kreditåstramningar. Det påverkar i sin tur alltifrån företagets förmåga att investera och växa, till enskilt bostadsägande och hushållens disponibla inkomster. Många européer oroar sig över hur detta kommer att inverka på hemlandets ekonomi och tryggheten när det gäller den egna ekonomin och arbetet. Dessa farhågor gör det viktigt att förklara vad som görs nationellt, i EU och internationellt och övertyga européerna om att de kan förlita sig på hur finansmarknaderna fungerar och på EU-ekonomin. Den senaste tidens erfarenheter visar att det finns stora svagheter i det internationella finanssystemet som behöver åtgärdas. Särskilt behöver kvaliteten förbättras på den information som alla investerare har tillgång till, samtidigt som den offentliga tillsynen stärks och riskhanteringen förbättras. Diskussionerna på Europeiska rådets vårmöte bör ägnas åt att fastställa EU:s följande åtgärder vid hanteringen av dessa problem.

DET RÅDANDE EKONOMISKA KLIMATET

Världsekonomin situation och utsikter är fortfarande osäkra i början av 2008, med nyckelfaktorer som turbulensen på finansmarknaderna, avmattningen i USA och de höga råvarupriserna. Under dessa omständigheter är den stabilitet euron erbjuder särskilt välkommen.

Hittills har den europeiska ekonomin relativt väl klarat dessa problem. Den gynnsamma situationen vad gäller nyckelindikatorer som sparkvoten och bytesbalansen blev ett reellt skydd mot konsekvenserna av den finansiella turbulensen. Efter att förtroendet för ekonomin kulminerat förra sommaren, mattades emellertid BNP-tillväxten som väntat under sista kvartalet 2007.

I kommissionens senaste prognoser har BNP-tillväxten skrivits ned till 2,0 % för EU och 1,8 % för euroområdet. Samtidigt har höga råvarupriser drivit upp inflationen till 2,9 % i EU och 2,6 % i euroområdet. Emellertid kan tillväxten 2008 fortfarande väntas ligga relativt nära EU:s potentiella tillväxt, eftersom grundvalarna framstår som sunda i EU och regeringarna mår om de offentliga finanserna.

REFORMER SOM SKYDDAR MEDBORGARNA

De nuvarande störningarna av världsekonomin bör EU generellt hantera med fortsatta strukturreformer och med fortsatt sund och stabil makroekonomisk politik, som främjar en väl avvägd politik på olika områden. Med Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning har EU rätt politik och instrument för att kunna rida ut de nuvarande stormarna och erbjuda fortsatt tillväxt och fler arbetstillfällen. En långsiktig tillväxtstrategi är det bästa sättet att begränsa effekterna av en tillfällig nedgång. Tidigare insatser för att uppnå budgetbalans eller budgetöverskott enligt stabilitets- och tillväxtpaktens preventiva aspekt ger nu utdelning, i och med att automatiska stabilisatorer oftast kan få fullt spelrum. I flera medlemsstater ingår även skattesänkningar i budgetarna för 2008. En genuint sund och tillväxtinriktad ekonomi är den bästa grunden för att kunna hantera en nedgång. Alla medlemsstater har nationella reformprogram som kvalitetsgranskas på EU-nivå. De har också godkänt länderspecifika rekommendationer som ännu inte helt genomförts. På EU-nivå finns det en stor samsyn om var nya reformer krävs. Kommissionen har grupperat dem i fyra prioriteringsområden och angett insatser som på EU-nivå krävs i gemenskapens Lissabonprogram:

- Investera i människor och modernisera arbetsmarknader.
- Frigöra företagens potential.
- Investera i kunskap och innovation.
- Främja ett EU med låga koldioxidutsläpp.

Gemensamma ansträngningar för ökad reformtakt och fullföljande av insatserna kommer att visa medborgarna att beslutsfattarna varken är maktlösa eller passiva. Europeiska rådets vårmöte planeras godkänna Lissabonstrategins nästa treårsperiod, som säkerställer att reformprocessen och moderniseringen ger fortsatta resultat inom EU. Detta ger ett ytterligare skydd mot turbulens på de internationella marknaderna.

REGLERING AV FINANSMARKNADERNA I EU

Finansmarknaderna är väl reglerade i EU. Långt före den nuvarande turbulensen på finansmarknaderna har EU arbetat på att främja ekonomisk stabilitet och föreslagit regler för att stärka tillsynsmekanismerna för EU:s finanssystem. Detta har tagit formen av en blandning av reglering, icke-bindande regler och branschinitiativ till självreglering. Medan den dagliga tillsynen och regleringen av finansmarknaderna sker på nationell nivå, har utvecklingen av EU:s regelverk för den inre marknaden lett till att nya gränsöverskridande finansiella produkter och tjänster uppstått. Till följd av detta krävs ett mer sammanhängande tillsynssystem på EU-nivå.

EU:s kapitalmarknad är nu störst i världen och har växt kraftigt det senaste årtiondet, med euron som ytterligare stimulans. EU:s ramverk består av en rad omfattande regler som täcker sektorer som värdepapper, banker, revision och bokföring, lagstiftning om försäkringsbolag. Reglerna innebär höga krav på offentlig tillsyn och skydd av investerare, samtidigt som konkurrens och innovation uppmuntras. Enligt reglerna ska reglerings- och tillsynsmyndigheter samarbeta över sektorer och mellan medlemsstater. Tack vare utvecklingen av denna politik arbetar medlemsstaternas tillsynsmyndigheter tillsammans för

att ytterligare förbättra samordningen när det gäller att förebygga och lösa krissituationer¹. Sådant samarbete pågår också på global nivå. Framgångsrika sätt att identifiera och åtgärda problemen på finansmarknaderna framkommer här vid samarbete och dialog om reglering, exempelvis inom Baselkommittén eller mellan myndigheterna i EU och Förenta staterna.

EU:S FÖRSTA ÅTGÄRDER

De globala finansmarknaderna förnyas och utvecklas dock oavbrutet, varför beslutsfattarna måste vara på sin vakt om regleringen ska kunna fungera effektivt. Direkt efter krisen på marknaden för högriskbolån (*sub-prime loans*) i USA, inskred ECB och andra centralbanker effektivt mot likviditetstrycket till följd av störningar på flera centrala finansmarknader. Den senaste tidens turbulens på dessa marknader har blottat brister i regleringsregelverket för det internationella finanssystemet, särskilt beträffande öppenhet och insyn i dess sätt att fungera, reglers förutsebarhet samt riskhanteringskvalitet. I oktober 2007 antog Ekofinrådet därför en handlingsplan med noga angivna åtgärder som följande månader måste vidtas för att förstärka detta regelverk. Planen är inriktad på fyra nyckelområden: ökad öppenhet och insyn, värdering av finansiella produkter, förstärkning av tillsynskrav samt bättre fungerande marknader (bl.a. genom bättre kreditvärderingspolitik). Dessa politiska prioriteringar är fortfarande giltiga i alla avseenden. Arbetet har snabbt fortskridit i olika forum. Ekofinministrarna kommer på sitt möte i mars att överväga en preliminär rapport till Europeiska rådet om vad som åstadkommit i de olika frågorna.

NATIONELLA PLACERINGSFONDER (*SOVERIGN WEALTH FUNDS*)

Internationellt har den nuvarande finansiella situationen visat hur nationella placeringsfonder kan bidra till att stabilisera marknaderna, genom att erbjuda nödvändiga likvida medel och investeringar. Samtidigt har det dock också yppats farhågor om vissa av fondernas motiv och brist på öppenhet och insyn. I bifogade meddelande analyserar kommissionen nationella placeringsfonder, föreslår principer för en gemensam EU-hållning och anger riktlinjer som kunde ingå i en internationell uppförandekodex, antagen av dem som driver fonderna.

STATLIGT STÖD

När företag eller banker råkar i finansiella svårigheter, beror detta vanligtvis på överdrivet risktagande eller på ledningens misstag. Får företag eller banker i denna situation okontrollerat bidrag, snedvrids marknaden och undergrävs det belönings- och påföljdssystem som får den att fungera. Sådana bidrag kan också göra att de som inte får stöd tvingas göra strukturanpassningarna. Det krävs därför en kontroll av statligt stöd, så stödet till företag i svårigheter och den resulterande snedvridningen av konkurrensen begränsas till ett minimum.

Särskild vaksamhet krävs när det gäller bankerna, då problem på en enskild bank snabbt kan sprida sig till hela banksektorn och hela det finanssystemet. För att uppnå finansiell stabilitet är det i dessa situationer viktigt med beslutsamma insatser och ett nära samarbete mellan berörda medlemsstater och Europeiska kommissionen. EU-förfaranden för att utreda statliga stöd har visat sig ändamålsenliga och effektiva.

¹ Detta arbete sker i Lamfalussy L3-kommittéer.

EUROPEISKA UNIONENS FÖLJANDE ÅTGÄRDER

Trots sin storlek och sina finansmarknaders betydelse kan EU inte på egen hand lösa alla problem på finansmarknaderna. För att stärka och skydda sina egna finansmarknader kan EU själv ta vissa steg, men måste också med internationella samarbetsparter gemensamt skapa en säkrare och öppnare internationell miljö för såväl stora som små investerare. Att EU kan spela en viktig roll vid en samordnad global reaktion är också en konsekvens av att euron blivit en huvudvaluta. Eurons betydelse för det internationella finanssystemet gör att EU, och särskilt medlemsstaterna i euroområdet, åläggs en ledande roll vid åtgärderna mot de svagheter som blottats genom den senaste tidens turbulens.

Med ökad globalisering behöver EU och dess samarbetsparter ett ramverk som ger rätt stimulans till långsiktig finansiell effektivitet och stabilitet. Detta måste vara ett öppet ramverk där investeringsbeslut kan fattas med förtroende för regleringssystemen. Förtroendet förutsätter att systemen är väl rustade för sin tillsynsuppgift och ett nära inbördes samarbete, som återspeglar att finansmarknaderna är genuint internationella. De ska också kunna förebygga och/eller hantera framtida gränsöverskridande kriser.

I Ekofinrådets handlingsplan utpekas en rad konkreta åtgärder som EU bör vidta. Europeiska rådets vårmöte kan utgå från och utveckla dessa. De erbjuder en möjlighet för alla medlemsstater att sluta upp bakom principerna som ska vägleda EU:s interna arbete och arbetet i internationella forum som G8, OECD och Financial Stability Forum (forum för finansiell stabilitet). Dessa principer bör bland annat innefatta följande:

- Det främsta ansvaret för riskhantering bör ligga hos de enskilda finansinstituten och investerarna.
- De nationella regelverken och tillsynsbestämmelserna måste vara rustade för allt mer komplicerade och innovativa finanssystem.
- Inom EU och internationellt måste samarbetet mellan tillsynsmyndigheter för att förebygga att hantera risker motsvara behoven i ett allt mer globaliserat finanssystem.

EU bör enas om att med andra internationella samarbetsparter verka för följande:

- Förbättra informationen från kreditvärderingsinstitut, så att investerarna kan skapa sig en uppfattning om riskerna med komplicerade finansiella produkter och det går att lita på att värderingarna är välgrundade. Kreditvärderingsinstituten bör förbättra sina styrelseformer så att de kan förebygga intressekonflikter. Om instituten visar sig oförmögna eller ovilliga att åtgärda sina svagheter, kommer EU och andra att införa regler.
- Aktualisera redovisnings- och värderingsbestämmelser, så att det går att få enhetlig information om bankers och andra finansinstituts exponering mot specialföretag utanför balansräkningen, samt se till att tydliga och enhetliga riktlinjer tillhandahålls för värdering av och information om motsvarande risker.
- Uppmuntra finansinstitut att snabbt och fullständigt rapportera förluster.
- Förbättra EU:s varningssystem för finansiell instabilitet genom regelbunden rapportering från Lamfalussy L3-kommittéer.

- Hjälpa EU:s nätverk av tillsynsmyndigheter inom finanssektorn att bli mer effektiva och se till att tillsynen över koncerner med gränsöverskridande verksamhet är noggrann och verkningsfull.
- Utveckla en gemensam praktisk ram för bedömning av de systemrelaterade effekterna av en potentiell kris, inklusive gemensamma riktlinjer för krishantering, samt förbättra informationsutbytet.
- Arbeta för en politisk överenskommelse mellan kommissionen, ministerrådet och Europaparlamentet i syfte att få till stånd de nödvändiga lagändringarna före april 2009 (bland annat ändring av kapitalkravsdirektivet) – och enas om ett snabbt genomförande.

I och utanför Europa innebär de nuvarande ekonomiska påfrestningarna problem för tillväxten och sysselsättningen. Beslutsfattare och regleringsmyndigheter måste vara uppmärksamma på förändringarna, vara beredda på anpassningar och välja rätt åtgärd i rätt ögonblick. Europeiska unionen har visat sig kunna utveckla nödvändiga tillsynsregler och övervaka en ytterst dynamisk finansmarknad i Europa. Den har stärkt de ekonomiska fundamenten och är bättre rustad att motstå turbulensen på finansmarknaderna och begränsa dess negativa inverkan på tillväxten. Bäst bevarar EU marknadsoperatörernas och konsumenternas förtroende genom att agera vaksamt och beslutsamt vid ökade påfrestningar på finansmarknaderna och genom att i samarbete med internationella samarbetspartner identifiera svagheter och åtgärda dem snabbt och effektivt. Kommissionen kommer att fortsätta fullfölja sitt uppdrag att främja finansiell stabilitet genom att lägga fram nödvändiga förslag.